

Comitat Avifaunístic Empordanès

La terrorola vulgar a les comarques gironines

La terrorola vulgar (*Calandrella brachydactyla*) és un passeriforme de caire estèpic, que cria al migjorn del Paleàrtic, des de la península Ibèrica i el Magrib fins a les estepes i els semideserts de l'Àsia central. A Europa es concentra a l'entorn dels mars Mediterrani, Negre i Caspi (Cramp, 1988). A Catalunya es localitza en el seu extrem nord-est, l'Alt Empordà, i al sector de Lleida i punts molt concrets de Tarragona, com és el cas del delta de l'Ebre. De presència únicament estival a casa nostra, els primers exemplars es detecten a finals de març i desapareixen a finals de setembre. La situació de certes espècies de caire estèpic a Catalunya és en general regressiva, i en alguns casos determinats és alarmant. La terrorola vulgar ha patit, dins el conjunt ibèric, una davallada del 30% durant la darrera dècada (de Juana & Suárez *in* Martí & del Moral 2003),

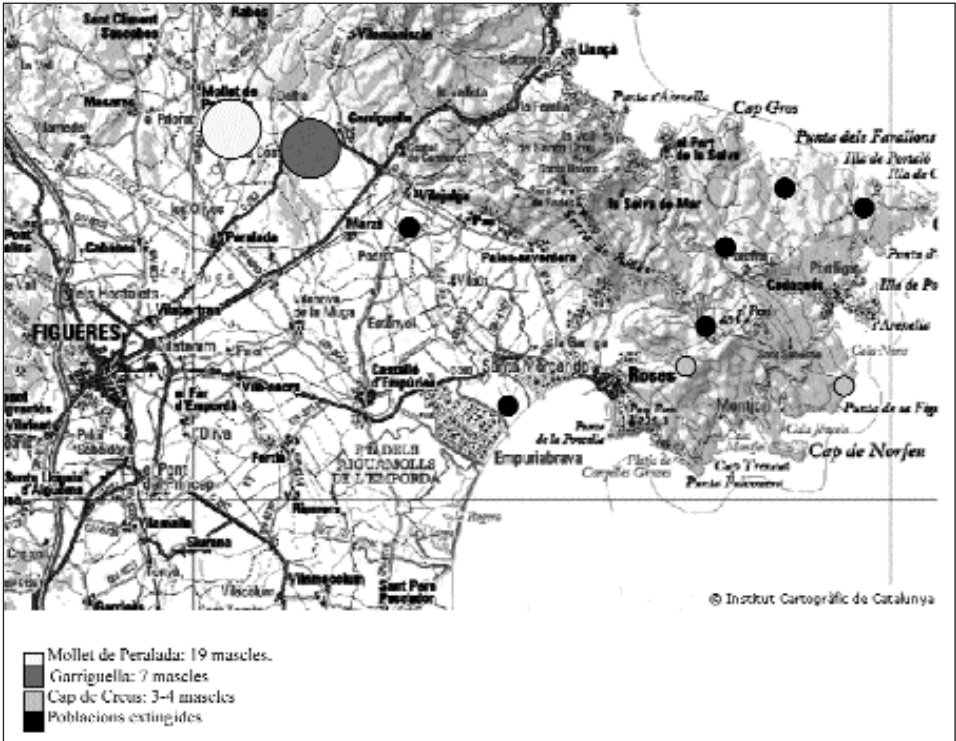
Foto: Arpit - The Waders

Exemplar
de terrorola.

no sent Catalunya un cas diferent, disminuint la principal població catalana, la de Lleida, de 3.000-4.000 parelles el 1995 (Estrada *et al.* 1996) a menys de 1.000 el 2001 (Bota, 2002) i actualment sobre les 100 parelles el 2007 (Bota, com. pers.). S'estimava el 2004 una població per a Catalunya entre 680 i 1.080 parelles (Curcó & Estrada *in* Estrada *et al.* 2004). Actualment es podria parlar (encara que de forma gens estricta) de 200-300 parelles a tot Catalunya.

La població de terrorola vulgar a les comarques gironines queda en la seva totalitat reclosa a l'Alt Empordà. Durant la dècada dels 90, es coneixien dos nuclis reproductors en aquesta comarca, un al cap de Creus i l'altre a les dunes litorals de la Rubina, aiguamolls de l'Empordà. Indicis d'un tercer nucli el trobàvem a l'interior de la plana empordanesa, sense saber els efectius ni els límits de distribució. Al cap de Creus, la petita població reproductora continua disminuint de 7 parelles reproductores l'any 2002 a les 3-4 del 2005 (Feliu, 2007). El mateix autor posa de manifest l'estat crític d'aquesta població (Feliu, com. pers.). Als aiguamolls de l'Empordà, la situació no canvia, sent encara pitjor, ja que de les 5-6 parelles de l'any 1994, passa, deu anys després, a extingir-se definitivament (Martí-Aledo, com. pers.). Les causes en aquest darrer nucli poden ser degudes a l'alta pressió humana del sector, principalment durant els mesos primaverals. Ja la temporada 2006 es comença a fer un balanç de la població de l'interior de la plana empordanesa, que es creia baixa, així com delimitant els seus nuclis reproductors. Gràcies a ornitòlegs de la zona, es comença a realitzar itineraris per a la detecció de mascles canors. Amb aquest sistema es detecten dos sectors que acullen quasi el total de la població, quedant en els seus límits parelles aïllades. Ja a l'any 2007, es procedí a analitzar la població del sector 1 al terme de Mollet de Peralada i la del sector 2 al terme de Garriguella. Ambdós queden separats per una distància d'uns 5 km. En el sector 1, a Mollet de Peralada, la totalitat dels mascles pujava a 19 mascles, separats en dos nuclis diferents, quedant així com la població més important de les comarques gironines. Pel que fa al sector 2, són 7 els mascles existents, i concentrats en un radi molt reduït. Així doncs, la població de terrorola vulgar a la plana empordanesa suma un total de 26 mascles canors, sumats a les 3-4 parelles existents al cap de Creus, obtenim la totalitat en 29-30 parelles reproductores a la província de Girona.

L'estat real de la població catalana serà coneguda durant un cens total l'any 2008, tot i que sembla indicar que, ara per ara, l'Alt Empordà acull vora el 12%. El 90% de la població empordanesa es localitza en indrets sense cap mena de protecció, quedant exclosa, fins i tot, de la Xarxa Natura 2000. Així doncs, la intensificació agrícola comporta la pèrdua de guarets vells i la romputa dels erms estèpics. La desaparició dels ramats comporta que els pocs espais aptes que queden passin a tenir un recobriment vegetal massa elevat per a l'espècie (Curcó & Estrada *in* Estrada *et. al.* 2004).

La importància dels guarets

Diversos estudis demostren que els ocells dels conreus són el grup avifaunístic amb major regressió, tant dins l'àmbit europeu com a casa nostra, i que els guarets són peces claus per al manteniment de les seves poblacions. Per si fos poc, dins el marc de la Política Agrària Comuna, els ministres d'Agricultura dels diferents estats membres de la UE han aprovat que durant la primavera i la tardor del 2008, les terres que estaven sotmeses a guaret obligatori es podran sembrar de cereals, amb la finalitat d'augmentar l'oferta i pal·liar la pujada de preus del cereal. L'elevat preu del cereal, juntament amb la retirada de l'obligatorietat del manteniment dels guarets, provocarà, amb gairebé tota seguretat, la seva pràctica desaparició a Catalunya. (*Abellerol* núm. 33, ICO 2007).

Alex Ollé

Comitè Avifaunístic Empordanès, CAE
comitecae@yahoo.es

AGRAÏMENTS

Vull donar les gràcies a Jordi Martí-Aledo i Teresa Montràs per l'interès mostrat en el projecte. A Ponç Feliu, per les dades aportades sobre els territoris de cap de Creus. També, vull agrair, als membres del CAE, per l'interès i la divulgació de l'estat crític de l'espècie a l'Empordà i a Catalunya.

BIBLIOGRAFIA

BOTA, G. 2002. "Aproximació a la situació de l'ornitofauna estèpica a Catalunya". In: *I Jornades Tècniques Internacionals de Conservació i Gestió de Zones Estèpiques*. Lleida, 2002. Lleida: Fira de lleida. SEO/BirdLife.

MARTÍ, R. & MORAL, J.C. del 2003. *Atlas de las Aves Reproductoras de España*. Madrid: Dirección General Conservación de la Naturaleza-Sociedad Española de Ornitología.

CURCÓ, A. & ESTRADA, J. 2004. "Terrerola vulgar *Calandrella brachydactyla*".

In ESTRADA, J., PEDROCHI, V., BROTONS, L. & HERRANDO, S. (eds.). *Atlas dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002*. P. 332-333. Institut Català d'ornitologia (ICO)/Lynx Edicions, Barcelona.

SUÁREZ, F.; HERRANZ, J.; YANES, M.; *et.al.* “Seasonal and interannual variability in laying date, clutch size, egg volume and hatching asynchrony of four lark species” in *Mediterranean Spain. Ardeola* 52 (1): P. 103-117. 2005. Sociedad Española de Ornitología.

ABELLEROL. Núm. 33. Butlletí de contacte de l'Institut Català d'Ornitologia, estiu/tardor 2007. ICO.

ÁLVAREZ CROS, C.; BURGAS, A.; CAPALLERAS, E.; FELIU, P.; MARTÍ-ALEDO, J.; MONTRÀS, T. & OLLÉ, A. *Espècies d'aus nidificants prioritàries a l'Empordà*. Comitè Avifaunístic Empordanès, I informe 2006, inèdit. CAE, 2007.

FELIU, P. 2007. *Anuari Ornitològic del Parc Natural de Cap de Creus 2001-2005*. Parc Natural de Cap de Creus. Departament de Medi Ambient i Habitatge, Generalitat de Catalunya.

MARTÍ-ALEDO, J. *Poblacions reproductores d'ocells al Parc Natural del Aiguamolls de l'Empordà*. Informe inèdit. Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà.